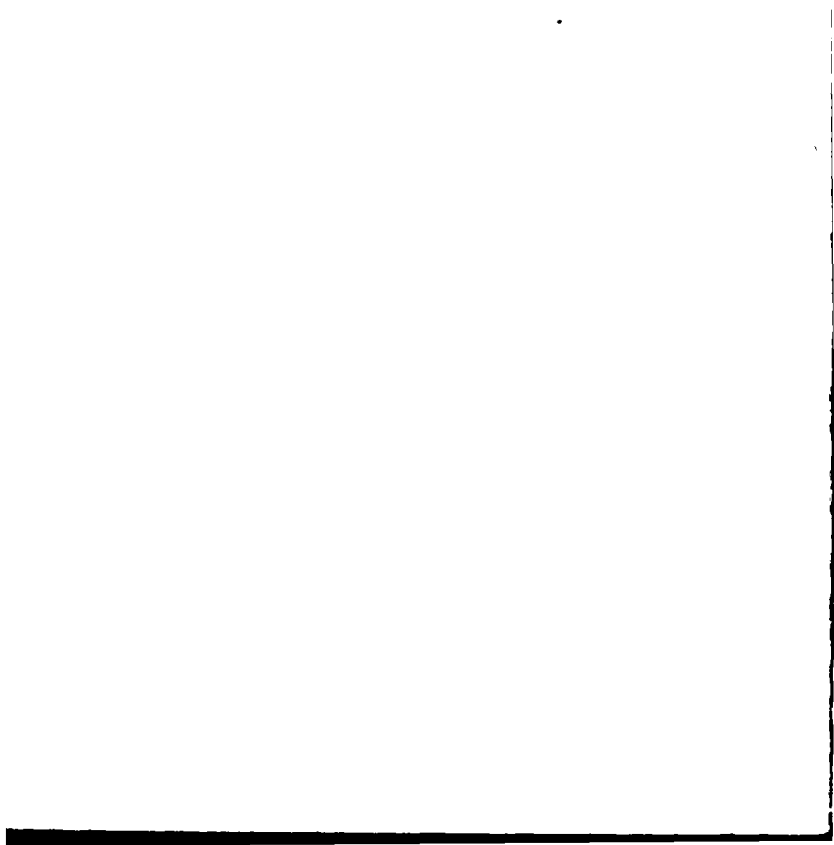

МИХАЙЛО
ГРИГОРІВ

СПОРУДЖЕННЯ
ХРАМУ

СПОРУДЖЕННЯ
ХРАМУ

МИХАЙЛО
ГРИГОРІВ

Поезії

Київ
«Український письменник»
1992

ББК 84Ук7
Г83

Михайло Григорів —
один із тих, хто належить до «київської школи поетів», і
творча доля його, так само,
як і долі його ровесників,
складалася нелегко.
Дебютувавши 25 років тому,
лише тепер іде він до читача
з першою книгою,
хоча ці роки були вщерть заповнені
літературною працею —
в перекладах М. Григоріва
український читач має змогу
знайомитися з книгами І. Зієдоніса,
О. Вацієтіса, П. Зірнітіса,
Е. Веверіса та інших поетів Латвії.
Тобто ізоляції поета від читача
не сталося,
що й засвідчує ця книга поезій —
незвичайна, суперечлива, емоційна, вражаюча.

Редактор *Л. В. Голота*

Г 4702640202-077
223-92 127.92

ISBN 5-333-00966-X

© Григорів М. С., 1992

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

ми довго ткали
з оних
кроків
розлогу сіть

завзято
доточували
нарвані краї
і краї
самої середини
яка вислизала
з пальців
розвіяна
морем
та іншою плоттю
кривавих змов;

в оточенні
перших паростків
моху
повнили
безголосу порожнечу
переконуючи
себе
кожного разу
спочатку
ніби ми справді реальні
на вістрі свічкового пламеня
де завжди
постійна
лише свічка

однак
ми ще раз вернули
чиїсь хрести
дерéва
пообіч каналу
яким виводили
воду

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**і сплітається
риска
пустелі
моря
і пташки**

**аж тінь без овиду
розповиває
безберегі
обручки
німоти**

**стоїмо
немов обійняті в рослинах
немов скорочені дерева
немов провалля квітки**

аж тінь без овиду

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

лежить вода (чи закопати рану?)
й поміж прокушену веселку берегів
(і квітка не зупинить)
пропасти в позамежний плач вітрил
в час
коли самітній простір сну
мов початок степів
зникає таємними хрестами водохрещ
коли за деревом хтось розкладає вогонь
і горить вогонь наодинці з деревом —
непорушним човником
в час
коли стулений власною тінню
розливаєш якусь воду
ніби вертаєшся

(і квітка не зупинить)

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

дерева
самі понад себе
виливають
небо
довкруг
безпритульної непорушності

хто звідти?..

смерком води
невідвотної
урівень хистких сходинок
підпертих
з-над сили
плечем
у мить
здавалося б
їх неодмінного падіння
коли пригнічено
озираючись
тупцюють ніякі люди
в чеканнях
на іншого майстра

десь
(чи вітрам докільчитись?)
само себе осяває
просвітління

десь
порожніють
скрики
дерев

затікає в рани
стята вода
й птахи
між осінні стебла
і всі великі береги
усамітнюють
вогні
одиноких

десь
само себе осяває
просвітлення

(чи вітрам докільчитись?)

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

води течуть
(обійняті собою)
й звідусюди
тоншають
зіщулені піщинки
невичерпного птаства

(з витоків серця
докричатись
присутності
зсередини
обличчя?)

(на віддалі моря
поганський вогонь
хтось витягує
з листя
дощів
ненакликаних —
їх з'їла вода...)

на віддалі серця
поцілуй
вогонь
до сваволі
вогню
(амінь)

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**повільне мовчання дерева
немов траввою яма**

**замкнуло блідий пісок
що навпроти руки пропадає**

**десь зерно протекло себе чисто стиснене
рівнодення вапна**

**десь перевага свічки й можливість
убитись в зеленім**

**дьми сонце між дзвіницями церкви
десь висока тривалість співу**

**десь повна снігу нас пригорнула
зсередини рослин**

**десь подорожній
долина відчаю**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

оці пальці
давно запухли
і сині гнізда синців
давно проруйнували
пралісну фортецю рівноваги

і тому
як розтяте стебло
докопуєшся
власної половини
та відкопуєш
знову
розтяту
половину
чи ножа
з краю
нерозпізаного
її початку

і начебто вперше
дивуєшся цій безперервності
щоб кинутись
відкопувати
та відкопати
птаха
який повертається з ночі в ніч
поки не повставав
агресивним
голодом болю
до відчуття
задухи

з ночі в день і навпаки
і вже кинений
на коліна
ще встигаєш уздріти
спраглі вилиці
його безкінечного горба

...нескінченний
він продовжується —
похід

дерево
вирастаючи попри нас
(кожен застав його та знітився)
і риби
(чимраз глибше)
впливають з моря

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

дитячий дерев'яний коник
наче нікого не має
та виглядає самітний

дитячий дерев'яний коник
наче впіймав себе
та перекушує літо

а небавом
(попід опалою брунькою)
наче нікого не має
наче впіймав себе
вирівнює сажу

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

цієї ночі
розіллялась вода
занурених
у втечу

(стебелинніші
від осінніх
птахів
стирають
з власних облич
піщані струмочки
роду)

аж видко:

знерухоміла кора
і світ
підпертий листком
згойднувся на гілці
що стоншала

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

три нескінченності
три боки води
течуть
у четвертий —

розрух квітки
й гнізда

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**в розколинах лісів
скліє
галявина**

**(де ж
ти
помер?)**

з пустелі
й каменю
й усеполюди обійняті
(в собі
й навоколо нас)
течуть
незглибні води...

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

вода прийшла

вже починається
і поруч дерева
і в згустках руж
сторчових
і злетіли птахи

(не тривають)

...вода
перетекла верхів'я
вікон
і найповніші
слова
доцвітають
в печерному
зрізі
кульбаб

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

нізвідки

але відчутно
як проминає
коріння

і всьому
порожнявіти
у той бік
світу

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

у звивах яруг
не спинилося
дно —
переливається
в річку
й зісподу
вгору
видмухує
себе

в провалля
кутів
заростає
провалля
піску —

розливаються

не вертають
назад

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**холоне
квітка
усередині
вигнань**

готуйся

**чи донести
її**

мовби
покладений розріз

спадає з неба
прогусла
діра
тієї ж миті
заплющилися
неперервні гнізда
і заповідана
миттевобіжна
облетіла
кров
розпрозорілих
метеликів

глухі

вже доточують
вичахлі
човники
трав

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

лиш білий корінь
миє
воду
а як —
невідомо

ще прийде час
для солі
із дощів
перелеться
в наймення
й слово
перетнute копитце сонць

іще протята в усякчас
прогасне
порожнеча
й жолуді
покотять
від землі
самосвітні омахи бань

лиш розкопали покрик
снігу

лиш розімкнувся кухлик
джерела
лиш білий корінь
миє
воду

ще дерево
без кінця
й початку
світає

ще затоплює
власні
причини
простору

...згорбатів краєвид
і пташка
переселила
гніздо
на гілку
ще вузькішого

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**прозирання
щонайкоротшого**

але ж

**й оця
спадщина
розмикає
вуста
правду
ворожби
степів
(у різному
просторі
камінних
статур)**

**їх викопуємо
нерухомими
в жорстоких
вертикалях
землі**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

страх
перед свічкою

вона знищує темряву
перед будинком
перекошеним
в плиткому
обезлюднінню

отут

якісь кімнати
ще пам'ятають
своїх мешканців
з їхніми
відрухами
невизнаних

(будинки
замешкані пусткою
з її байдужістю
до продовження
роду)

але
я підтримую
свічку
кожної миті —
кущик білої
терплячості

по лійкуватості
темряви...
низько вирослий
сад —
цей острів
визволення
він —
пір'я
птаховим
крилам —
нікому
не заважає
осторонь
можливих
співчувань
продовжується
попри
будинок

сад

вилушує
краплю дощу й поту
підіймається
упродовж
сліпоти світу —
він
уречевлює
власне
коріння
під вертикальним коридором
листя

чи це ота можливість
якою стече
запустіння

уся
джерельність
гіркоти
принесена
страхом
чотирьох
кутів
безмежної
будівлі?..

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

і сніг
нагірний
витісує
льодовий
шум

біжить розкопаний
струмок
заопівнічних світань
завірюх

чи обірвалася
зелена
споруда
повітря?

чи на грядках
щось
глибше
вгрузло?

літає
вітряна
криничка
з калиною
у головах

в замкненому колі
сотаються
пророслі
береги

на цьому —
долішнішу
від
учорашньої
ту саму квітку
застаєш

на тому —

човник попелу

після сеї
закрутини —
обірветься
вода?..

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

тільки
на вершечку
гори
камінь
згойднувся
востаннє
й ущух

здовкруз
наливалися
острівці
розлук
як тягли його
схилом
допинали
вгору

але
мабуть
з одного боку
рятували
квітку —
розширення
овиду
й надалі
подовжує
поранення
каменем...

до того ж
неподалік
запалася
щілина
якою
підсвистували
пташці

під лопухом
де
нетерпіння
величі
ухоплює
приховану лють
рослин —
попереспліталися
хребти
гір

один
мов росою
затягує
інший
перехилившись
до зростання
роси
доточує
в тінях

(ізнову
ізнову
підносять
протічний віск води
перекраєні пір'їни сповідей)
але
навідайся
хто отут жив
хто носив мовчазні ключі

хто корчував
незасвічений свинець
у квітці —
прозоріють
у безпроточних
рівчаках
безбокої
трави

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

стремтіла кров
(обізвалися засідки місяця?)

дзеленькнув сумнів
(розтанула переміряна повідь?)

як сніг зазирає
малює
засипане сонце...

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

лише мандруючі глибини
(і їх не нанести на скло)
перетікають себе

ще донедавна
зшита
мапа слова
й заорана
подорож
птаха
заростали
в переддосвітню
зав'язь речень —
беззбройні
схили
саду

ще донедавна
відживлені
вистигання
зим
наче зужите
вогнище зерня
висівали
зімкнену стелю
вершника

від сьогодні —
щепляться
у вузликах
примруженої
крові

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

поза тінню
як невимовне
зерня
розкотилось настільки
що звідусіль
звужилося
межіохрестя
свічки

хтось пішов

хтось вікно
пересипав

хтось
допитувався
як зимує
джмелик води
перекотивши
світло

хтось
обіч тіні
носить
насіння
для вбитих

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

може
безлиста прохолода
скорботи
щойно
з достиглої покори
ранку
з невідгороджених
порогів
квітки
може настане
зачувши
пересіяне денце
церкви

може
віч-на-віч
з видовженням води
що скліє
в порожніх дзьобах
пташок

може
торкнувшись
зблакитнілої
повені
жертви
може

(якщо вже
у вербовому просторі
кочує
пробудження снігу)
переплине
замкнені
провулки
земля
без павз

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

уже прийшли
і носять

(хіба доповнюють
прохолоду
скраданнями колін?)

(хіба
осінній
простір
розчахує
місяць?)

(хіба мандрують переправи?)

уже прийшли
і переписують
синій дах квіток

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

скільки не відчиняй дверей —
безліч урвистих знаків
дочерпують воду

перемальовуєш
сю картину
та замулені
садки
розхитують
вузький
полудень

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

переходять волошки хаток
осінній струмок дозбирує села
та біле листя проглядає

підкопують очеретяну воду
горіє
страх
видовбує
прірву жертви
та біле листя
проглядає:

ой
гори свічко
серед води

посейбіч

довічна вежа
копає
всередині
вікна

посейбіч

зелена курява лісу
затікає
в розсипану гілку —
нерозчинну
поразку
зерна

потойбіч

переростає
обірваний
промінь
зелену
хатку
небокраю

занурені вогні
(а хто їх несе?)

(прийнялася
вода
й повільне
павутиння
розхиляє
щілину
квітки...)

ніби
пташка
летить
на мідне руків'я
перших дверей
чи далі
кудись далі
летить

ніхто
ще не знав
про
руків'я
перших дверей
але
про пташку
не чули
про неї
малювали
побіля
образу
і перших дверей
ніхто
не шукав

покладіть
покладіть мене
на зелений листок
капусти
і
попри оту гору
що пахне рослинами
й звіятком
і
попри віконце
над птахом

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

АБЕТКА,
АБО ДОВГІЙ ВІРШ ОБКОРЕНОЇ ВОДИ

О
як відкривання нотних зшитків —
це прощання над морем,
а на ранок —
чистий спокій звіра
й тінь археолога
по обидві руки народу

мені відкрилася далина
непокритих під небом,
відкрита тільки собі,
самотньо переносить
власну суцільність форм
(так глибоко хворіють старі кораблі);
ці ознаки
випереджають слово,
світ проминає час,
і один лише сон
народжує людське
й тваринне,
світ проминає час,
стріли,
закриті собою,
проранюють згори й донизу:
обвалюється простір одночасності
душі і числа,
тіней, людини й держав
(очевидно,
то правітцівські поселенці,
оскільки крик перед сном
був звернений до вогнищ)

I

початок моєї мови — то дощ;
веду білого огира —
він стривожені яблука котить
і просто свічки
впертоперими ногами
струже
білий камінь
(сон як рука у воді)

дощі до дощів
повертають —
стрілчасті,
незнані,
легкі із себе,
вільно
втікаються стінами,—
важкі,
потріскані,
ущільнюють вологу
свічки й мислі —
суто
терпеливість снігів,
світло дощу,
мов зойки уражених світом,
проникає матерії:
від першопочатків —
вона в підозріннях людини

такі великості
підвладні хіба що агоніям,
молекули котрих —

одні конвульсії й ропа —
надалі відбілюють
сліди прашурового люду

хто,
як не він,
пообіч птаха та різців
виводив праліси
мовних символів?
(земляні прошари
вказують на цей знак
відбитком передпліччя,
а потім —
піщаною напруженістю тіла
на мент вознесіння
чистого звука мови)

відтоді
тримаю листя в руках,
аби знання не були однобічними

вершник,
убитий з десниці,
спрямовує на першу дорогу:
каміння таке велике,
що більше за простір;
дерево в подобі вітру,
ніби хворий художник,
мов печерне чоло вогню,
веде ще на одну,
залишає нам острів
на цьому острові

(ніким ця тиша не прочитана
й померла поза відлунням)
якщо так і буде завжди,
то як воно залишиться назавжди?
щепиться моя печаль з печелями дощів

II

дощі мене цілого покривають,
річка,
в якій не плавати,
відкрилась
і вертикально тече
крізь власне житло,
світ заливає повіки
й углибає в своє позачасся,
слово ущільнює,
на дні лісу
спліта перервані степи,
як нагад про звологлість сліду,
закочується
в тісну затоку квітів

цієї миті
гігантський
стрибок,
складений з прожилків
та видовжених іскор,—
болючий,
невимовний,—
скидає тягар означень,
стає самотнішим за вогнище —
отже, вогнище,
котре насичує власне гоготіння,

раптове,
як завершення вітру
на розпашілому тілі,
уречевлює
голизну співу,
безіменність і тягар
беззбройності
поміж зупинених гір

III

висота висока,
висота неприборкана,
висота відчутлива
й продовжена за порожнечу
обгорнула ці землі
ще до того,
як пустилася
безвисотності слова

безмовність руйнує,
безмовність вивищується,
мов обернена абетка міфології;
звукодільне слово опадає по літері,
мить скоротилася настільки,
що кожна наступна
вже не відчувається

дощі звідусіль,
дощі обпікають,
повсякчас глибоченні,
як початок клена,
що на три шляхи,

мов повнісінький рот плачу,
й самітні в полум'ї самітних

дощі скородять землю,
дощі розмивають далину,
червоні з потуги,
настигають її —
безвітрі, громіздкі
складають
нову географію
віросповідань
та психіки

зрештою,
всі складники
насочують мою уяву,
котра унеможливорює
дно
безодні

IV

крок,
крок листопадиння
дошенту
випалює;
гостре полум'я,
мов здогад
відкритих землею зубів,
унизу ніг
уриває
крок

крок ближчий
падіння,
крок археолога,
лінгвіста й художника,
зненацька стятий з тятиви
боспорця

нараз
облога світу,
мов розтерта фарба,
видовжує звук настільки,
що одне міжзвуччя
стає вже
нестерпним

слово,
пружне доторком
стисненого повітря в легенях,
щомиті вищає,
як вибирання землі із горла кімерійця,
величне,
мов кімерійська літера,—
є виміром осадів слова

слово,
мов кістак на погрунті,
над яким тільки випалиш цигарку,
випале з мовчань філософів,
мов несподівана рука,
замикає овал обличчя
й води;
позависотне,
величніше намірів,

пече гострим безформ'ям,
боячись розмити людські сліди,
завершило виповненість
у порожнечі язика
з другого боку,
слово,
ні разу не вживане
мозком,
оскільки самозрушення простору
розтеклося
в подиху крові,
в саморослих лісах
дорозхитує
гнізда лісів —
минуло власну тінь
і стануло

невідпізнане,
як збулося для світу пристановищем
і стягом самовільного поліття
м'яти?

непророщене,
як догорне на зламах острова
співку насоленість трави?

і відтепер
які джерела завеснують зерно,
розсотане власною свіжістю

яку спадщину пересипає блискавка
на світанні злагоди світу?

яке місце
вибирає для сповіді
зімліле пасовище гроз?

який гончар
схиляє коліна
при за́колоті пильної глини?

якими терезами
виважиш роботу лісів,
помилуваних знаком смоли?

якою безмежністю прихилиш серце
покинutoї серед майдану роси?

якою літерою
засвідчиш намір суходолу,
відчуття дрімливе
й непокwapливе,
що триває в зусиллі джерела?

прогорнулись підкамінні сніги й
розтанули

прочинилась вода,
й випадає зерно,
несене проростом
і кривою листка,
не спитого осінню

прочинились птахи
й зімкнулися
від'яснілі тіні —
у заплощинній
розгойданості моря,
їх доточує риба

прочинилась земля,
і западають
в споруду щонайменшої
грудочки
негзлибні витoki сонць

прочинилася кров,
і вуста непохильні
прогортають
мовчання стільників
розкопаних дзвіниць

прочинилося серце
й поіменно
заплітає в крило
мить імені,
мить землі,
пощадженої словом,
мить світла
й себе

амінь

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

(цукор могутності!)

**але ж
понад цілістю
подорожника
комусь
доривати
зсунені
сніги**

перегортання
глухої
кори
снігу
й забуте намагання дерев

але —
хто зачепиться тут

хто
позначатиме
сине мовчання —
смерть перед вогнищем

(немовби пошук)

**(від цього сліду —
схили зерна
кордони пробуджень)**

**і розбираєш стіну
і прокушує обшир
нападу**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**біла лють
стелі**

**навіть
проломлений попіл**

**навіть насіння
викупу
склеплюють надимання
криниць —
білий горб
відроджень**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

якби-то
їх спинити

(об шуми
відмурованої
зброї

об попіл
зрідження
волошок?)

зсілася книга

переступає
простір
розімкнутий іній
ружі

над хрестом
лише тінь —
скрик волошок
що нижчають

аби
лише відчёрпати

стоїш
перед сплющеним жаром —
доповненням крові
церкви

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**зачаїлася гілка від себе
від крилець**

**допалює овид
прикопаних
садків**

і всі знали про се

**та ліва рука
невже ж торкалася пісковищ**

**й ховаєш тіло
непроломлене**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

зерна
перехоплених верховин

(урвалося поле зірки)

прочинена
пересторога овиду

(розростається скалка спраги)

...снують короткі гнізда
питають
ізноу
про себе

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**чи
увігнувся прапор?**

**чи
обсаджує розпач
безверховиння
пелюсток?**

**(ізнову
обстежені
зграйки руж
відживлюють тишу
пастки)**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

такі мовчання

**та
як спинити
перевіювання
молитов?**

**(визирає прихисток
неба —
непосріблене
перебування
скопаної
крові)**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**і місяці осель
і згорнені скрижалі диму**

**які ж бо тут мовчання
про подихи землі?**

**і ось
перебіжні рубці
громадять**

**мох попелу?
світанок
зрушення миті?**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

допоки
зелені піски роду
(навіть
створення попелу

припасовано
зусиллям суходолу —

дитинства
обгородженої
височини)

переривають охорону голосу —
пилوک перебування

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

просто відсунули крик

**до того ж
ніхто не злущував
відчинені краї річищ**

**але
ізранку**

**хтось плаче
і це узбережжя —**

без спазм

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**і шляхи мовчань
і розпач
зірваної крові**

**і вивуджені
передвісті свідків
мов збирання глибин**

**і зими
в струмках перестороги
мов простори речей
в абетках
вкорочених
пісків**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**уже
не мовкни
бо скрапують послання
гнізд**

**уже
в оселях
розгрібають світло
але
звідки воно**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**немов сказати слово
в перервах
пересування джерел**

навздогінці

**лише пороги гілки
відживляють пагорби
ймен**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**вивантаження першопочатків
з порога злютованих осеней**

**(в пророслих землях
в розламуванні жала)**

**і важка ружа
і щілини світанку
вантажать
згадку
про безмір**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**збоку —
жар зелені
мов загублена пташка**

**збоку —
мов вежі води —
глинище диму**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**під вітрильником —
ніби творення
слова
і погоня дзеркал —
мовби рана
непокритого
племені
слів**

**і ятриться
з орієнтира
і обчислено
вигнання
послань**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

і торкнутися назви земель

і проголосити пристрасть руж

і

не зібрати їх

.

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**в цей час
(вони вивідають заступників)
пригинаючи напруження
підтинають камінці**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**і завмерли купальці
і спинилися води**

**і білий шепіт
поступається світові**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

схитнулося дупло
і не забути нам
про душу зав'язі

і ця кімната
(за рікою)
заселяє обличчя

а з тієї —
позичені сновидіння
оздоблюють бджілку

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**і завмерли купальці
і спинилися води**

**і білий шепіт
поступається світові** .

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**схитнулося дупло
і не забути нам
про душу зав'язі**

**і ця кімната
(за рікою)
заселяє обличчя**

**а з тієї —
позичені сновидіння
оздоблюють бджілку**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**про огорожі
над кольором речей**

**в найменнях цілісності
у прикметах джерел
про ствердження височин**

**у місцях
перегорілих вогнищ —
про старіння синички**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**ніби
спалах
правітцівської жаги жертви**

ніби з кордонів довіри зерна

**і
нижчають пагорби вогнищ
іще безмежні
як у власних краях
уже зсідаються
стиснені
міркування попелу**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**в чеканнях двобою
перетримали
проріст м'яти**

**в найтендітнішій
загаті снігів
старіє освіта
крові**

11511

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

але —
несемо

(й остуджує скрик пісків
і копаємо яму
в пісках)

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

як
відірвався листок

(але —
про опік пароплавів
й заселений сік
в темряві списа)

і вже його не видно
і з глибини хмизу
розтулились пороги

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**сколихнені
синичками
дерева**

**(слухняний вислів узлісся?
загартований дах бджоли?)**

**(посеред ружі —
віхола пустищ
смокче
в зачаєній
коморі борозни)**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**і розгойдані
дозвілля озброєнь
затуляються
цілунком джерел**

**і воля рік
та вузол спазм
не поміщаються
між стеблами трави**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

і назаўтра —

**перебіжні верховини
(упродовж вимерлих книг)
продовбують
віконця
у пільмі**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

такі птахи назустріч
аж вечір не минає

і котиться зелене літо
і з ним не зустрітись

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**опівночі
збираєш порохняву цегли
розпорошуєш зранку**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**вивідуючи вислови джерел
пробили ношу гнізд**

**і скляні весілля
переставляють колір світу**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

не доглянути свічку

**котиться
в замкнені
вежі пільми
затулити
розхлюпаний
попіл ружі**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**і хрест рівнин
поміж вами**

**і розточено
сніги отав**

**і ніхто не встига
за метеликом**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**і папір
замуровано викупом
наміру**

**і з кордонів речей
проповідують**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**але
втручання рівнин
виважує
єдина вода —**

**зрубаний сік
води**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**в щілині обручок
оточує
суходіл птаха**

**і світло
склеплює мовчання**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

тобі б перелетіти

**але ніхто не пам'ятає
де живе**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

усі зрівнялися

**і дим
уростає
в пір'я**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

тобі б перелетіти

**але ніхто не пам'ятає
де живе**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

усі зрівнялися

**і дим
уростає
в пір'я**

**під знаком краю
дірчавіє
мовчання криниць**

і

**безмежна пустеля
підростає
в куряві виміру**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**сказати
про фіалковий замах
(скляну кінноту сутінок)**

**про кораблі
з іншого
берега**

**ось —
пагорби дзеркал —
вода перетікання**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**і вертикальні заснування дощу
і подих пам'яті остуджує**

**в п'їтьмі облич
доросліє
розпука поривань**

**мов розростається
перебування скарги —**

**остання ружа
опіку**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**пильнують
(з глибин сторони)**

**і забудована
волога хору
подорожує
у мандрах повстань**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

і досі —
про срібло дощів

край
цього поклику —
про угоду руїн

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**вже переміщує земля
борозни полум'я**

**заростає в піну
обосічний птах —**

невміщена рана у рані

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

і досі —
про срібло дощів

край
цього поклику —
про угоду руїн

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**вже переміщує земля
борозни полум'я**

**заростає в піну
обосічний птах —**

невміщена рана у рані

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**кам'янисте безмежжя
наче собою замуроване**

**наче
застає себе
у новій безкінцевості**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**збереження величин
навіть безмежжя облич
вишукують дозвілля зворушень**

**й оці
прояснення островів**

**ці знаряддя світанку
обмислюють
сповідь оман**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

вони
не прийдешні
й не усталені
злиденністю
вислизлого водоспаду

і свіжість ніжності
надимає
повстання солі —
милосердя розмитих
родовищ

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**і змова
безжурної радості**

**оновлена
досконалість скалки
вивищують
уперту цілокупність —**

**купальську
стужу місяця**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

вигнанчі завірюхи

**змирені аркуші
впольованих
облич —**

**уривають
в націях
сурми
порогів**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**ув'язнення молитви
розмиті оскарженням хрести
віск в згарищі квіток
вітри у наростанні**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**понадвечір —
розпрягає товща джерел**

**загроза часу —
оповіда
про згарища**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

переповідує прапор браму прозорого
вулика
в наближеннях люті огороджені
воскресіння тиш
осявання хрещень вирушає із глини
в безмірах затонулих
виповнює щити відпливу омитого

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

і
в трясовині каменю
старіє
ополонка двобою

(незайманість рани
переточує
сповідь заслань)

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**скришені
літописи націй
в присутність верховин домішують**

**світанок роздоріжж —
в затоплення
дзеркал**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

і прозоріють
слова
поміж гір

і середина зими
розрізає

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

збоку

(аби знаття Бога!)

**переховують
глину стола —
білу синяву храму**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

той

чия
оповідь
утримує

(в пільмі метелика)

скришені
квіти пісків —

на зрадливому ложі
застає
назбираний
крик дитини

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**дружина
мов перервана пташка**

**мов наврочена
зненавидь
в ложі**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

ще відкопуеш кораблі

**понад шляхом джерел
посохле провалля гнізд**

**ще присутність квіток
вирівнює мережку**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

чий крик?

чия згода вуст
підкопують
закутень гімнів?

чиї угоди
вибілюють
в пір'їнах літер
схрещені
сполохи крові?..

і слово з нами

**і дерев
войовниче прасвітло**

**й остання зоря
без посередництв
переобмислених
висотою**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**підпалюють
синю сповідь
пташки
зімкнуті береги
соняха**

**і викуп сльози
не долітає
знаків
срібла**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

увечері
вертикальна прохолода церкви
(кривизна зів'ялого простору?)
розшукує
віконця ймен

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

отут чекати —
все одно що віддалятися

від

оцієї миті або прямої —
потoku незмірно видовженого часу
стверджуючи
будь-чию присутність
лише випадком

але ж
ніхто й не переконує
що ми — інші
(довільна увага не стає нею)
і знову вертаєшся
до наївного самообману
ніби існуєш іще там
де ніколи не можеш зустрітися

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

пам'ятаєш

**коридором саморідного голосу
брязк зашпору —
вмуроване гніздо проваль**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

ніхто не говорив про щілини
(уперек світанку)
й незчулися
як стекла вода —
коротка пташка зерен

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**хоч з краю рівнини
та видніється
безрозсипна стужа —
наймолодших прапорів ноша**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

побачили тінь перед тінню
й зіщулені зерна крові
яка спрадавна
обвалює простір
в галявинах стінописів

а коли в інших глибинах
високе вістря снігу
запало
в сторчову хвилю квітки
ніхто й незчувся
як спорожніли води відроджень —
нечутних написів мандри

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

ЗАМКНЕНА ВІЙНА

(уривки)

**...в пошуках
затоки,
в обрушених тінях зерна,
в задумах
висот
(попри роздмухані окапини чекань),
де витліле дзеркало.
виріджує провістя
вуст
і з найвіддаленіших стріл
принурюється
прохолода опіків,
попри єдину протилежність
стулених коридорів
та синьої
незгортності неба,
попри непевність землі,
напруженої
в терпеливості
світла,
попри все різне
та все
одиначне,
що переломлене
в стільниках води,—
не відпустимо птаха свого!..**

**не відпустимо птаха свого
і, ставши перед квіткою,
отам,
лишаймося назавжди...**

I

пригадай,
синя потвора
переймала обличчя дітей,
ішла крізь трави
й безмерхле
світання злив
уразити відвагу,
що світилася
з серця
гомоном
непрогорнених птахів...

тоді сховав я лагідну дитину —
притулок ранку без вологи зброї,
але потвора йшла,

найпершу сажу блискавок сховав —
узбережжя невідступних слів,
але потвора йшла,
зелену хвилю дерева —
вигнанчі сурми сяйва,
але потвора йшла,

простерті повені криниць —
незайману статуру джерела,
але потвора йшла,

тоді любов —
вологий вираз квітки,
любов,
мов ненастанну дівчину,

а з нею —
і німі насипи вищерблених слів,
але потвора йшла,

ішла крізь неперервне
повносоччя трав,
крізь теплі позача́сся димарів,
що оселялись
над не затінені вишнями села...
і відтепер
чи відколи
западають непростиглі віки дерев,
розминулися зелені наймення світу,
затікають
у свою
непереходиму долю?..

II

серед незбутніх витоків простору,
в оточенні
первинного відлуння крил,
з ще давнішим упередженням
хтось зітер із середини
скель
струшену сонцем зарубку,—

й отам,
де берег
заводить
в себе
сипку галузку броду —

здовкруж
стискається земля
навколо розхлюпаних
пелюсток церкви,

здовкруж
усміхнених пелюсток церкви
стверджуються
глевкі береги мовчань,

з проціджених осель
тече відроджуваність
вільних метеликів печалі
й поміж нами —
схрещені соки снігів
утримують
повернення
обважнілих сходинок
розрад,—

то западають
початки садів
й дощі,
захоплені зненацька...

хіба розчинені
в перестояних
вустах
пилку?

хіба прогусло
водопілля непам'яті,

настелюючи
непевну сутінь
затишку?

хіба
у виривах
шелесткої землі,
де риби
переходять
осмеркле
знаряддя вод,
важчає
безспадкове сяєво
перенесених озер,
гудуть
незгортні нарости снігу,
отаборюються
незгортні поклади злив уранці?..

III

ще повнолежний степ
увиває настої пам'яті
й зелена щирість
відорює
чисту відповідь землі;

ще зринає
прочинена відстань рук
й поза краями
зерен
ворушиться все,
що не зраджує;

ще розкриті ліси
боронять
в незглибному колі
занурену
в мить оленицю;

ще обведені
цвітом оселі
наповнюють
самотню безвість трав —
зелені розрізи
світу,
ще витка упертість
води
залягає
в наставання шляхів,
непроломлених
змовою снігу,

ще невіддільне
від берегів ріки
вогнище,
закопане в дощах,
переважає
в пелюстці квітки
й, довершившись
в глині породіль,
насочує
нерозхлюпані
позадзеркалля простору,

ще тут була земля
і світ,

що наперейми
лісові
біліє зелено...

і тут була земля,
і з доовкіл
проростали
до тебе
прочинені
світлом крила,
і тут була земля,
і світ,
який від серця
до оселі
шукає
неперервного світла
води,—

і тут була земля,
і тільки б зав'язуватись
у вихорі крові
й не котити росу
поза межі бруньок,

тільки б згадати слова
дощової квітки
й забути:
зусебіч
відійдемо востанне,
зусебіч
оторочений потворою світ,
зусебіч
вкружуються її безберегі греблі,—

та тут була земля,
й надалі
нехай зворушують
струмкі пасовища
незаймані
дозвілля соняха,
багнеться скриками
світання...

(і сходять,
і сходять зісподу дерев
розбризкані
зливи крил
без продовжень)

(відколи ця земля і земля — відколи?)

**обрубаний сік
(зібраний стовбур крові)
струшує
спеку поразки

(так перебули величину кульбаб)**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**вишукують
у відслоненій енергії
степу**

**в спорудах
осідланих узлісь
скликають
довжину риби —
поцілені
вістря води**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

впритул
озброєної глини
спадають
піщаними криничками

впритул
розритої церкви —
ізсередини
загородженої крові

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**немов століття нерухомого сну
сухі дзвоники пташки**

**уривки
прочавленого чорнила
мов завалений простір човна**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**хтось розпитує про біле
про самосійність маски
(якщо оглянешся назад)**

**про сколені метелики чорнил
якщо скажеш про себе**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**і наймення світанку
вкраплює
цілокупні сіті прибою**

**розшукані злами руїн —
невідкопану зраду ложа**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**загублені відлуння тиші
(ім'я над речами?)**

**і ти на глибині
де милують
лиш досвіток
щитів**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

уже полум'я
(якщо вивантажуєш гордість дзьоба)

сідлає
охайна журба олівців —
вивільнені
овиди світла

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**прибирають вислови хвиль
(розширених ключів зростання)**

i

**(чи рушати?)
засвічують лампу**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**закорінений смерк
й усамітнення метелика**

**і ніхто не сказав
як наприкінці музики
викочують
занімілу прохолоду —
узвичаєні
нетерпіння смерку**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**прощавай
(щоб не було нікого)**

**прощавай
без світанку**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

прохолода поживи
й оцей корабель —

зазначують
визрівання острова —
(поміж деревами?)
затриманий вимір
облич

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**одвічно
(але біліє)**

**і ти захлинаєшся
і їх ще не видно**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**і простори ключів
(хто скаже про них?)**

порожніє цвітіння

**змалів
шукає двобічну
сховищність крові
засипаний
гнів осені**

**але
й отут не скажеш
як промерли
омиті острови
прапорів**

**(переростає
зелену прірву
збагачений світанками
страх)**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

...скотилося узбережжя

**і
щонайменший
розріз
не пощербився
у власній тіні**

**...і назва
замурованих свят
переховує
в руїнах світлячків
пам'ять
нерозірваних красою
крил**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

і всяка
заснована мить

(в знаряддях
цілокупного сну)

перекрадає
хвилю смерті

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

до того
як
тиша
переростала світло —
свіжість
створення пристановищ
зщерблювалася
риштуванням попелу

...зійшли
всі речі
і ніхто не зауважив
як запали
верхівки бджіл:

поза зимою —
зімкнуті вікна
крику

в затоках краплі —
злущений
(у витоках часу)
листок

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

не забувай:

**під травою —
її щити
мовчання
які не вертаються...**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**...без панцира
без світла розплетеного збиранням глини
облягають незплющувані
віки вогнищ**

**...без білого подиву слова
немов старіння снігу
минаєш східці пташок**

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

**ти там де немає зростання
але річкою заморожений корінь ведуть...**

**ти там
де кругле вугілля
нічого не скаже про тебе...**

З М І С Т

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

- «Ми довго ткали...» 3
- «І сплітається...» 5
- «Лежить вода (чи закопати рану?)» 6
- «Дерева...» 7
- «Десь...» 8
- «Води течуть...» 9
- «Повільне мовчання дерева немов травою
яма» 10
- «Оці пальці...» 11
- «Дитячий дерев'яний коник» 13
- «Цієї ночі...» 14
- «Три нескінченності» 15
- «В розколинах лісів...» 16
- «З пустелі...» 17
- «Вода прийшла...» 18
- «Нізвідки...» 19
- «У звивах яруг...» 20
- «В провалля...» 21
- «Холоне...» 22
- «Мовби...» 23
- «Лиш білий корінь...» 24
- «Ще дерево...» 25
- «Прозирання...» 26
- «Страх...» 27
- «І сніг...» 30
- «В замкненому колі...» 31
- «Тільки...» 32
- «Під лопухом...» 34
- «Стремтіла кров...» 36
- «Лише мандруючі глибини...» 37

«Ще донедавна...»	38
«Поза тінню...»	39
«Може...»	40
«Уже прийшли...»	42
«Скільки не відчиняй дверей...»	43
«Переходять волошки хаток...»	44
«Посейбіч...»	45
«Занурені вогні...»	46
«Ніби...»	47
«Покладіть...»	48
Абетка, або Довгий вірш обкореної води	49
«(Цукор могутності!)»	59
«Перегортання...»	60
«(Немовби пошук)»	61
«Біла лютя...»	62
«Якби-то...»	63
«Над хрестом...»	64
«Аби...»	65
«Зачаїлася гілка від себе...»	66
«І всі знали про се...»	67
«Зерна...»	68
«Чи...»	69
«Такі мовчання...»	70
«І місяці осель...»	71
«Допоки...»	72
«Просто відсунули крик...»	73
«І шляхи мовчань...»	74
«Уже не мовкни...»	75
«Немов сказати слово...»	76
«Вивантаження першопочатків...»	77
«Збоку...»	78
«Під вітрильником...»	79
«І торкнутися назви земель...»	80

«В цей час...»	81
«І замерли купальці...»	82
«Схитнулося дупло...»	83
«Про огорожі...»	84
«Ніби...»	85
«В чеканнях двообою...»	86
«Але...»	87
«Як...»	88
«Сколихнені...»	89
«І розгойдані...»	90
«І наавтра...»	91
«Такі птахи назустріч...»	92
«Опівночі...»	93
«Вивідуючи вислови джерел...»	94
«Не доглянути свічку...»	95
«І хрест рівнин...»	96
«І папір...»	97
«Але...»	98
«В щілині обручок...»	99
«Тобі б перелетіти...»	100
«Усі зрівнялися...»	101
«Під знаком краю...»	102
«Сказати...»	103
«Ось...»	104
«І вертикальні заснування дощу...»	105
«В пільмі облич...»	106
«Пильнують...»	107
«І досі...»	108
«Вже переміщує земля...»	109
«Кам'янисте безмежжя...»	110
«Збереження величин...»	111
«Вони...»	112
«І змова...»	113

«Вигнанчі завірюхи...»	114
«Ув'язнення молитви...»	115
«Понадвечір...»	116
«Переповідує прапор браму прозорого вулика...»	117
«І...»	118
«Скришені...»	119
«І прозоріють...»	120
«Збоку...»	121
«Той...»	122
«Дружина...»	123
«Ще відкопуєш кораблі...»	124
«Чий крик?»	125
«І слово з нами...»	126
«Підпалюють...»	127
«Увечері...»	128
«Отут чекати...»	129
«Пам'ятаєш...»	130
«Ніхто не говорив про щілини...»	131
«Хоч з краю рівнини...»	132
«Побачили тінь перед тінню...»	133
Замкнена війна (<i>Уривки</i>)	134
«Обрубаний сік...»	142
«Вишуковують...»	143
«Впритул...»	144
«Немов століття нерухомого сну...»	145
«Хтось розпитує про біле...»	146
«І наймення світанку...»	147
«Загублені відлуння тиші...»	148
«Уже полум'я...»	149
«Прибирають вислови хвиль...»	150
«Закорінений смерк...»	151
«Прощавай...»	152

«Прохолода поживи...»	153
«Одвічно...»	154
«І простори ключів...»	155
«...скотилося узбережжя...»	156
«І всяка...»	157
«До того...»	158
«Не забувай...»	159
«...Без панцира...»	160
«Ти там де немає зростання...»	161

Літературно-художнє видання

Григорів Михайло Семенович

СПОРУДЖЕННЯ ХРАМУ

Поезії

Художнє оформлення О. І. Арбузової
Художній редактор В. С. Соловйов
Технічний редактор Н. М. Самоїличенко
Коректор Н. Ю. Тихоновська

Здано на виробництво 20.12.91. } Підписано до друку 07.01.92.
Формат 70×100^{1/2} мм. Папір — друкарський № 2. Гарнітура лі-
турна. Друк високий. 6,83 умови. друк. арк., 7,16 умови. друк.
арк. бовідб., 3,02 обл.-вид. арк. Зам. 2875.

Видавництво «Український письменник»,
252054, Київ-54, вул. Чкалова, 52.

Одеська книжкова фабрика,
270008, Одеса-8, вул. Дзержинського, 24.

Григорів М. С.,
Г83 Спорудження храму: Поезії.— К.: Укр. письменник, 1992.— 166 с.
ISBN 5-333-00966-X

Михайло Григорів — один із тих, хто належить до «київської школи поетів» і творча доля якого, так само, як і долі його ровесників, склалася нелегко. Дебютувавши 25 років тому, тільки тепер іде він до читача з першою книгою, хоча ці роки були вщерть заповнені літературною працею — в перекладах М. Григоріва український читач має змогу знайомитися з книгами І. Зієдоніса, О. Вацієтіса, П. Зірнітіса, Е. Веверіса та інших поетів Латвії. Тобто ізоляції поета від читача не сталося, що й засвідчує ця книга — незвичайна, суперечлива, емоційна, вражаюча.

Г 4702640202-077
223-92 127.92

ББК 84Ук7

Q11

